

جغرافیا دوم

درس
۱

جغرافیا، علمی برای زندگی

جغرافیا چیست؟

با توجه به گستردگی شاخه‌های این رشته‌ی علمی، تعاریف زیادی از جغرافیا صورت گرفته است ولی یکی از ساده‌ترین و قدیمی‌ترین تعاریف جغرافیا، **علم توصیف زمین** است؛ به عبارت دیگر، جغرافیا در گذشته علمی بود که به «وصف زمین و پدیده‌های مختلف روی آن» می‌پرداخت. انسان با توسعه‌ی دانش، صنعت و فن‌آوری به طور دائم کره‌ی زمین را تغییر می‌دهد؛ بنابراین، با توجه به مقتضیات علمی زمان تعریف علم جغرافیا نیز مانند سایر رشته‌های علمی دست‌خوش تحول و تکامل شد؛ از این رو، به عملکرد انسان بر محیط نیز توجه شد. امروزه می‌توان جغرافیا را **علم بررسی رابطه‌ی متقابل انسان و محیط به منظور بهبود زندگی بشر** دانست.

رابطه‌ی متقابل انسان و محیط

همان‌طور که در تعریف جغرافیا خواندید، **انسان و محیط** دو عامل اصلی در علم جغرافیا محسوب می‌شوند. انسان تنها آفریده‌ی هوشمند خداوند است. هوش و خلاقیت انسان به او کمک می‌کند تا بتواند از امکانات اطراف خود به بهترین شکل استفاده کند. در اطراف ما، پدیده‌های مختلفی مانند کوه، دره، رود، دریاچه، جنگل، بیابان و ... وجود دارد. در طول زمان، انسان دریافت که می‌تواند بسیاری از نیازهایش را از محیط طبیعی بدون هیچ تغییری به دست آورد اما اگر بخواهد از محیط اطراف خود استفاده‌ی بیشتری ببرد، لازم است در این محیط تغییراتی ایجاد کند؛ به این ترتیب، محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل شد.

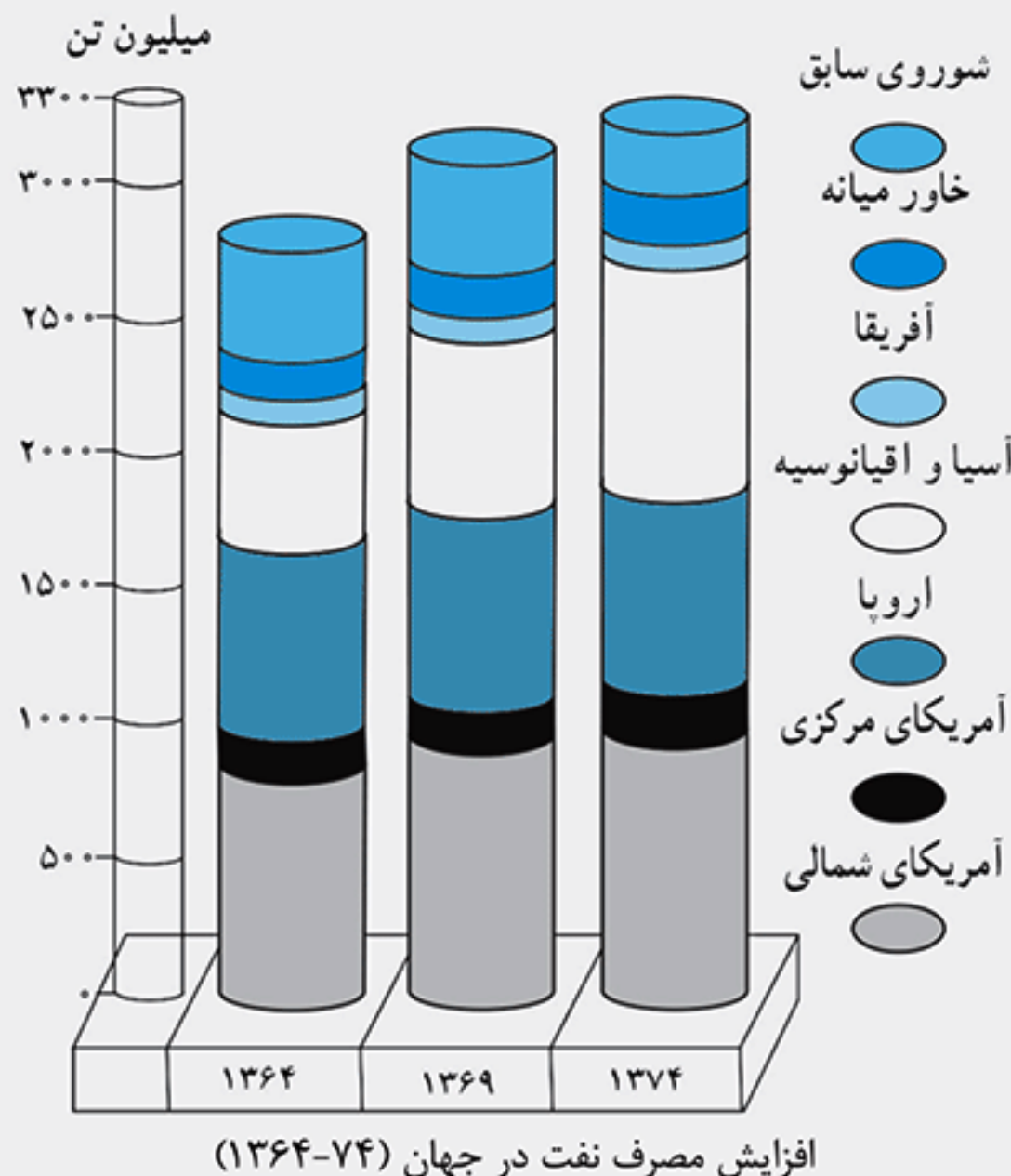
چگونگی رابطه‌ی انسان با محیط در همه جای کره‌ی زمین یکسان نیست. در بسیاری از مناطق (مانند مناطق قطبی) شرایط محیطی به‌گونه‌ای است که بهره‌برداری و زندگی در آن‌جا برای انسان دشوار است. در گذشته، چون انسان از وسایل ابتدایی و ساده استفاده می‌کرد، محیط کمتر دچار تغییر می‌شد اما با پیشرفت علوم و فن‌آوری، انسان از محیط بیشتر استفاده کرد و تغییرات زیادتری ایجاد کرد؛ برای مثال، انسان در گذشته با استفاده از مواد و مصالحی که طبیعت در اختیارش می‌گذاشت، برای خود مسکن می‌ساخت اما

امروزه، منابع معدنی مختلف را از اعماق زمین بیرون می‌کشد و با تغییر این مواد اولیه در کارخانه‌ها، محصولات جدیدی تولید می‌کند؛ از این رو، انسان با دخالت‌های خود در محیط، تغییراتی را به وجود آورده و آن را از حالت تعادل خارج کرده است.

در کشورهای فقیر از **چوب جنگل** برای سوخت استفاده می‌شود.

چرا انسان در ارتباط با طبیعت، دچار مشکل شده است؟

محیط طبیعی، یک مجموعه‌ی متعادل شامل **هواکره (آتمسفر)**، **سنگ‌کره (لیتوسفر)** و **آب‌کره (هیدروسفر)** است. انسان با دخالت‌های خود تغییراتی را در این سه محیط به وجود آورده و آن‌ها را از حالت تعادل خارج کرده است؛ برای مثال، قطع درختان جنگلی (سنگ‌کره) سبب افزایش گاز کربنیک (هواکره) و آلودگی هوا شده است. این تغییرات باعث افزایش دمای کره‌ی زمین و ذوب شدن یخچال‌های قطبی و بالا آمدن سطح آب دریاها و اقیانوس‌ها می‌شود (آب‌کره). گفتنی است توازن در محیط طبیعی مانند محیط دریا، محیط جو (آتمسفر)، جنگل و نواحی قطبی نباید با زیاده‌روی در بهره‌برداری و غارت طبیعت توسط انسان به هم بخورد. امروزه برخی از کشورهای پیشرفته‌ی صنعتی با دانش و فن‌آوری جدید در هر گوشه از جهان، دست به بهره‌برداری شدید از محیط زده و سودجویانه در حال بر هم زدن تعادل محیط زیست انسان‌اند؛ بدین ترتیب، رابطه‌ی سالم و متعادل انسان با طبیعت به رابطه‌ای نامتعادل که به ضرر محیط و انسان است، تبدیل شده است.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۱. رابطه‌ی انسان با محیط در همه جای کره‌ی زمین چگونه است؟

(۱) یکسان

(۲) متفاوت

(۳) بستگی به شرایط زمانی دارد.

(۴) به راحتی از امکانات آن بهره‌برداری می‌نماید.

کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

۲

- (۱) آب‌کره ← هیدروسفر / سنگ‌کره ← لیتوسفر
(۲) هوا کره ← آتمسفر / آب‌کره ← هیدروسفر
(۳) سنگ‌کره ← لیتوسفر / هوا کره ← هیدروسفر
(۴) هوا کره ← آتمسفر / آب‌کره ← هیدروسفر

در کشورهای فقیر، برای سوخت از چه چیزی استفاده می‌شود؟

۳

- (۱) زغال سنگ (۲) نفت سیاه (۳) گاز طبیعی (۴) چوب جنگل

امروزه می‌توان جغرافیا را علم به منظور دانست.

۴

- (۱) توصیف زمین و پدیده‌های آن - بهبود زندگی بشر
(۲) بررسی رابطه‌ی متقابل انسان و محیط - بهبود زندگی بشر
(۳) بررسی رابطه‌ی متقابل انسان و محیط - بهره‌برداری از منابع طبیعی
(۴) توصیف زمین و پدیده‌های آن - بهره‌برداری از منابع طبیعی

کدام یک از موارد زیر، از نتایج قطع درختان جنگلی نمی‌باشد؟

۵

- (۱) افزایش دمای کروی زمین
(۲) ذوب شدن یخچال‌های قطبی
(۳) کاهش گاز کربنیک و افزایش آلودگی هوا
(۴) بالا آمدن سطح آب دریاها و اقیانوس‌ها

انسان با توسعه‌ی دانش، صنعت و فن‌آوری به طور کروی زمین را تغییر می‌دهد. بنابراین با توجه به تعریف علم جغرافیا نیز مانند

۶

سایر رشته‌های علمی دستخوش تحول و تکامل شد.

- (۱) دائم - اهمیت دانش جغرافیا
(۲) موقت - اهمیت دانش جغرافیا
(۳) دائم - مقتضیات علمی زمان
(۴) موقت - مقتضیات علمی زمان

با توجه به تعریف علم جغرافیا، دو عامل اصلی در تعریف این علم کدام است و چه عاملی به انسان کمک می‌کند تا بتواند از امکانات اطراف خود

۷

به بهترین شکل استفاده کند؟

- (۱) محیط طبیعی و محیط جغرافیایی - دست‌ها و پاهای توانای او
(۲) انسان و محیط - دست‌ها و پاهای توانای او
(۳) محیط طبیعی و محیط جغرافیایی - هوش و خلاقیت او
(۴) انسان و محیط - هوش و خلاقیت او

چگونه محیط طبیعی توسط انسان به محیط جغرافیایی تبدیل شد؟

۸

- (۱) بهره‌برداری بیش از حد از محیط طبیعی و هدر دادن امکانات این محیط
(۲) ایجاد تغییر در محیط طبیعی برای استفاده‌ی بیش‌تر از محیط اطراف خود
(۳) به‌دست آوردن بسیاری از نیازهایش از محیط طبیعی بدون ایجاد تغییر در آن
(۴) زندگی راحت‌تر در محیط جغرافیایی با نابود کردن محیط طبیعی توسط انسان

چگونگی رابطه‌ی انسان با محیط در همه جای کروی زمین و در کشورهای فقیر از چوب جنگل برای استفاده می‌شود.

۹

- (۱) یکسان نیست - سوخت
(۲) یکسان است - سوخت

- (۳) یکسان نیست - ساخت خانه
(۴) یکسان است - ساخت خانه

در کدام یک از مناطق زیر به ترتیب، رابطه‌ی انسان با محیط دشوار و در کدام منطقه ساده است؟

۱۰

- (۱) نواحی قطبی - فلات تبت
(۲) فلات تبت - جلگه‌ی می‌سی‌سی‌پی
(۳) صحرای بزرگ آفریقا - فلات تبت
(۴) جلگه‌ی آمریکای شمالی - جلگه‌ی می‌سی‌سی‌پی

جغرافیدانان در بهبود زندگی انسان چه نقشی دارند؟

ما در زندگی روزمره‌ی خود از علم جغرافیا استفاده‌ی فراوان می‌کنیم؛ مثلاً لباسی که می‌پوشیم معمولاً متناسب با شرایط آب و هوایی محل زندگی ماست؛ نوع غذایی که می‌خوریم، اغلب با توجه به محصولات کشاورزی محیط جغرافیایی اطراف ما فراهم می‌شود و پنجره‌ی اغلب خانه‌ها بر اساس جهت‌های جغرافیایی ساخته شده است؛ بنابراین، علم جغرافیا مانند سایر علوم در بهبود زندگی انسان نقش بسیاری دارد؛ برای مثال،

جغرافیدانان برای شناسایی و تعیین منطقه‌ی مناسب کشت چای، همه‌ی ویژگی‌های لازم برای کشت این محصول از جمله نوع آب و هوا، نوع خاک، نوع ناهمواری، بازار فروش و نیروی انسانی مناسب برای کشت را بررسی و با توجه به همه‌ی این موارد، مکان مناسب را انتخاب می‌کنند. همچنین، جغرافیدان برای ایجاد یک فروشگاه در شهر معمولاً تراکم جمعیت، قیمت مغازه‌ها و زمین و نزدیکی محل فروشگاه به ایستگاه‌های حمل و نقل شهری، منطقه‌ی مسکونی و بازار را مورد مطالعه قرار می‌دهد. از این رو می‌توان گفت،

۲- جغرافیدانان می‌توانند از نقشه‌های مختلف استفاده کنند؛ زیرا نقشه‌ها پراکندگی پدیده‌های انسانی و طبیعی را نمایش می‌دهند. جغرافیدانان بر اساس اهداف خود، از نقشه‌ها در مقیاس‌های مختلف استفاده می‌کنند؛ مثلاً نقشه‌های بزرگ مقیاس، جزئیات را بهتر نمایش می‌دهند؛ مانند نقشه‌های شهری که در آن‌ها حتی خیابان‌های فرعی هم مشخص است. برخی نقشه‌ها در مقیاس کوچک تهیه می‌شوند و پهنه‌های وسیعی از سطح زمین (کشورها و قاره‌ها) را نمایش می‌دهند که جزئیات در آن‌ها دقیق و مشخص نیست. جغرافیدان می‌تواند با مقایسه‌ی چند نقشه به نتایج جدید برسد.

نقشه‌ی پراکندگی جغرافیایی نقاط شهری ایران در سال ۱۳۶۵

۳- جغرافیدانان از عکس‌های هوایی که به وسیله‌ی هواپیما تهیه می‌شود، استفاده می‌کنند. این تصاویر به دلیل **دید همه‌جانبه‌ای** که به دست می‌دهند، بسیار مفیدند. امروزه در احداث جاده‌های بین شهری، حفر تونل‌ها، جنگل‌کاری‌های مصنوعی، تعیین محدوده‌ی پارک‌های وحش، تأسیس سدها و قبل از هر کار عمرانی دیگری در سطح وسیع، از تصاویر هوایی استفاده می‌کنند. یک جغرافیدان، عکس‌های هوایی را برای بررسی وضعیت پدیده‌های موجود، با یک دید کلی به کار می‌گیرد. کارآیی عکس‌های هوایی زمانی بهتر معلوم می‌شود که از **یک ناحیه به فاصله‌ی زمانی معین مثلاً چند ماه یا چند سال تصاویر متعدد گرفته باشند**. با مقایسه‌ی عکس‌ها، می‌توان تغییرات پدیده‌های مختلف در سطح زمین را بررسی کرد. امروزه با پرتاب ماهواره‌ها، به منظور بررسی منابع زمینی و ثبت تصاویر از ارتفاعات مختلف، میدان دید گسترده‌ای برای مطالعه‌ی پدیده‌ها به وجود آمده است. داده‌های دریافتی از ماهواره‌ها می‌تواند بر روی کاغذ یا بر صفحه‌ی نمایش یک رایانه نقش ببندد. بازتاب نور هر پدیده در تصاویر ماهواره‌ای بیانگر وضعیت خاصی است؛ برای مثال، منابع آب‌های سطحی، گیاهان، جنس سنگ‌ها، شکل ناهمواری و گستره‌ی بیابان‌ها و کشتزارها و ... با رنگ‌های خاصی مشخص می‌شوند. تصاویر ماهواره‌ای نیز دید ترکیبی به دست می‌دهند؛ زیرا **اجزای گوناگون یک محیط را یک جا و به هم پیوسته به نمایش می‌گذارند**. با مقایسه‌ی تصاویر ماهواره‌ای که در زمان‌های مختلف تهیه شده است، می‌توان «چگونگی روند تغییر پدیده‌های طبیعی و انسانی در سطح زمین» را به خوبی نشان داد.

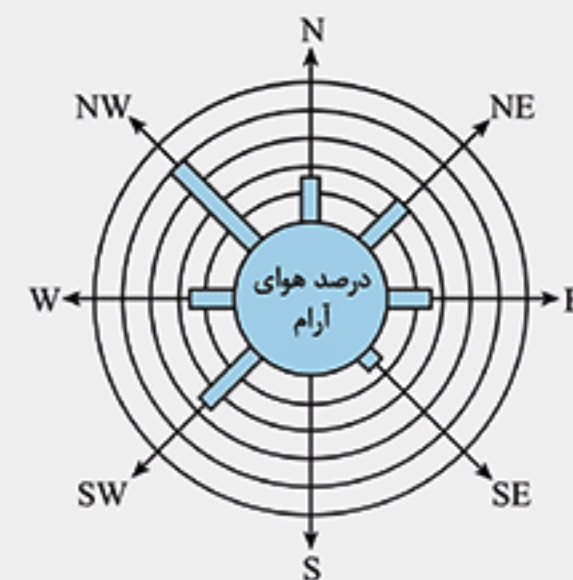
جغرافیا با **دید ترکیبی یا کل‌نگری**، موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کند؛ زیرا **اجزاء و عوامل محیطی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند**. مطالعه‌ی همه‌جانبه و جامع تمام پدیده‌ها با ویژگی‌های آن در یک مکان، همان به‌کارگیری دید ترکیبی است که جغرافیدانان از آن استفاده می‌کنند و به حل مشکل می‌پردازند یا طرح مناسبی ارائه می‌کنند.

جغرافیدانان اطلاعات خود را از چه منابعی به دست می‌آورند؟

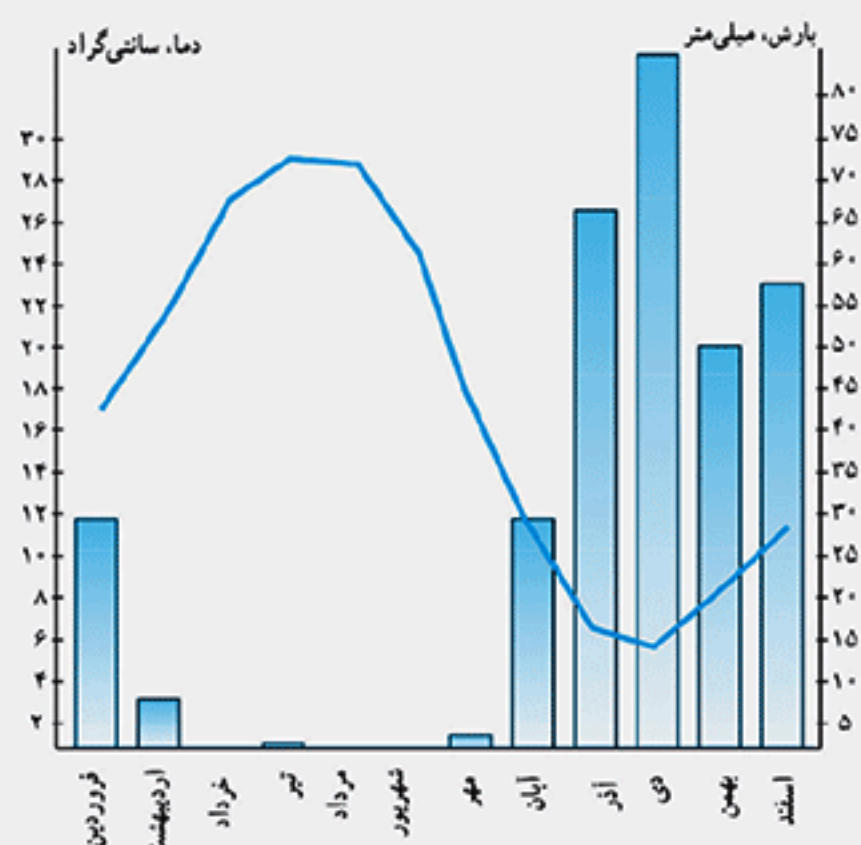
هرگاه جغرافیدانان با مسأله‌ای روبه‌رو شوند، برای پاسخ‌گویی به آن و انجام مطالعات خود به اطلاعات نیاز دارند. این اطلاعات را می‌توان از منابع و روش‌های مختلفی به دست آورد؛ از جمله: (الف) روش‌های کتابخانه‌ای (ب) روش‌های میدانی.

الف- روش‌های کتابخانه‌ای: در این روش‌ها، محقق و جغرافیدان با استفاده از منابع موجود در کتابخانه، اطلاعات را گردآوری می‌کند و بیشتر اطلاعات خود را از کتابخانه به دست می‌آورد. **کتاب‌ها، مقاله‌ها، نقشه‌ها، نرم‌افزارهای رایانه‌ای، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای، اسناد، مطبوعات و آمارنامه‌ها** از منابع گردآوری اطلاعات محسوب می‌شوند.

۱- یکی از راه‌های کسب اطلاعات، مراجعه به سازمان‌ها و استفاده از کتاب‌ها و آمارنامه‌هاست؛ مثلاً جغرافیدان برای شناخت وضعیت آب و هوای یک ناحیه و تهیه‌ی آمار و اطلاعات چندین ساله، به سازمان هواشناسی مراجعه می‌کند. این اطلاعات شامل میزان دما و بارش (ماهانه و سالیانه)، تعداد روزهای یخبندان، ساعات آفتابی، سرعت و جهت وزش باد و ... است. برخی جغرافیدانان این اطلاعات را به صورت نمودارهای مختلف نمایش می‌دهند.

گلباد؛ ابزاری برای تعیین جهت و مدت زمان وزش باد

نمودار بارندگی و دما در ایستگاه شیراز

ب- روش‌های میدانی: در این روش‌ها، جغرافیدان برای گردآوری اطلاعات ناگزیر است از محیط‌های مختلف بازدید و از طریق ارتباط مستقیم، اطلاعات مورد نظر را گردآوری کند؛ مانند مشاهده‌ی تخریب جنگل‌ها یا آلودگی هوا و دریا. روش‌های گردآوری میدانی شامل پرسش‌نامه‌ها، مصاحبه‌ها و مشاهده است.

۱- پرسش‌نامه: پرسش‌نامه از تعدادی پرسش کتبی تشکیل شده است که پاسخ‌دهنده می‌تواند به صورت حضوری یا غیرحضوری به آن‌ها پاسخ دهد. گاهی پرسش‌های مربوط به موضوع مورد تحقیق، به طور مستقیم یا غیرمستقیم مطرح می‌شود.

۲- مصاحبه: روشی است که اطلاعات مورد نیاز تحقیق از طریق ارتباط مستقیم جغرافیدان با پاسخگو (مصاحبه‌شونده) به دست می‌آید؛ مثلاً اطلاعات افراد کهن‌سال در مورد وقوع مخاطرات طبیعی در گذشته یا تغییر سیمای شهر یا روستا، می‌تواند منبعی قابل اطمینان باشد.

۳- مشاهده: گاهی امکان استفاده از پرسش‌نامه یا انجام مصاحبه وجود ندارد و در منابع کتابخانه‌ای نیز مطلب مرتبطی یافت نمی‌شود. در این صورت، مشاهده‌ی بسیاری از پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها برای پژوهشگر واقعیت‌های زیادی را روشن می‌کند؛ از این رو، جغرافیدان با مراجعه به

مکان مورد مطالعه، مشاهده‌ی مستقیم و اندازه‌گیری، یافته‌های خود را به شکل یادداشت، نقاشی و کروکی در می‌آورد و از آن استفاده می‌کند. بدیهی است هرچه دانش و تجربه‌ی جغرافیدان بیشتر باشد، اطلاعات به دست آمده از طریق مشاهده‌ی مستقیم غنی‌تر خواهد بود.

خلاصه

- انسان برای ادامه‌ی حیات و رفع نیازمندی‌های خود به محیط طبیعی پیرامون خود نیازمند است.
- محیطی که ما در آن زندگی می‌کنیم، دارای نظم و قاعده‌ی خاصی است.
- انسان با محیط‌های گوناگون در ارتباط است.
- شکل رابطه‌ی انسان با محیط در مکان‌های مختلف و همچنین در طول زمان تغییر کرده است.
- جغرافیا به چگونگی رابطه‌ی انسان در مکان‌های مختلف می‌پردازد و سعی در ارائه‌ی راهکارهای مناسب برای حفظ تعادل محیطی دارد.
- جغرافیدان با دید کلی‌نگری و با استفاده از منابع مختلف به بهبود زندگی انسان‌ها کمک می‌کند.
- جغرافیدان سعی می‌کند رابطه‌ی انسان با محیط، یک رابطه‌ی سالم و منطقی باشد.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

منظور از این‌که جغرافیدانان با دید ترکیبی به مطالعه می‌پردازند، چیست؟

۱۱

(۱) بررسی جزء به جزء یک پدیده در یک مکان خاص

(۲) بررسی و مطالعه‌ی مکان‌ها با استفاده از یافته‌های علوم دیگر

(۳) مطالعه‌ی مکان‌های جغرافیایی، تفاوت‌ها و تشابهات آن‌ها

(۴) مطالعه‌ی همه‌جانبه و جامع تمام پدیده‌ها با ویژگی‌های آن در یک مکان

به چه دلیل تصاویر هوایی بسیار مفید هستند؟

۱۲

(۱) رنگی بودن

(۳) همه جانبه بودن دید

(۲) کوچکی مقیاس

(۴) نمایانگر بودن لایه‌های مختلف جو زمین

چگونگی روند تغییر پدیده‌های طبیعی و انسانی در سطح زمین را نشان می‌دهند.

۱۳

(۱) نمودارها

(۲) تصاویر ماهواره‌ای

(۳) نقشه‌های کوچک مقیاس

(۴) نقشه‌های بزرگ مقیاس

چرا تصاویر ماهواره‌ای دید ترکیبی به دست می‌دهند؟

۱۴

(۱) به علت این‌که روند تغییر پدیده‌های انسانی را نشان می‌دهند.

(۲) زیرا خشکی‌های یک ناحیه را یکجا تحت پوشش قرار می‌دهند.

(۳) چون اجزاء یک پدیده را جزء به جزء و به تفکیک نشان می‌دهند.

(۴) زیرا اجزاء گوناگون یک محیط را یکجا و به هم پیوسته نشان می‌دهند.

امروزه در جنگل‌کاری‌های مصنوعی، از کدام منبع اطلاعاتی استفاده می‌کنند؟

۱۵

(۱) عکس‌های زمینی

(۲) تصاویر هوایی

(۳) نقشه‌های کاربری زمین

(۴) مطالعات میدانی جغرافیدان

در کدام‌یک از منابع اطلاعاتی جغرافیدان، جنس سنگ‌ها به خوبی مشخص می‌شوند؟

۱۶

(۱) سیستم تصویر

(۲) عکس‌های هوایی

(۳) نقشه‌های تلفیقی

(۴) تصاویر ماهواره‌ای

| سراسری خارج ۹۳ - آزمایشی سنجش ۹۱ و ۸۶ |

| سراسری ۸۲ - آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۲ و ۸۸ |

| سراسری ۸۳ - آزمایشی سنجش ۹۱ |

| سراسری ۸۴ - آزمایشی سنجش ۹۳ |

| سراسری ۸۷ - آزمایشی سنجش ۹۲ و ۸۷ |

| سراسری خارج ۹۰ |

۱۷ در احداث و تعیین محدوده‌ی یک پارک وحش، قبل از هر کار عمرانی دیگری در سطح وسیع، از استفاده می‌کنند.

- (۱) روش میدانی (۲) تصاویر هوایی (۳) نقشه‌های توپوگرافی (۴) آمارنامه‌های سازمان هواشناسی

۱۸ در کدام نقشه‌ها جزئیات بهتر نمایش داده می‌شود؟

- (۱) موضوعی (۲) با مقیاس بزرگتر (۳) با مقیاس کوچکتر (۴) نقشه‌های توپوگرافیک

۱۹ چرا جغرافیا با دید ترکیبی یا کل‌نگری موضوعات را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد؟

- (۱) زیرا اجزاء و عوامل محیطی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند.
(۲) چون هدف علم جغرافیا، راهنمایی انسان و کمک به او در زندگی است.
(۳) زیرا دانش جغرافیا، مکان‌ها و پراکندگی پدیده‌ها را مطالعه می‌کند.
(۴) چون دخالت انسان در محیط به مرور زمان، بسیار گسترده و کامل‌تر شده است.

۲۰ نقشه‌های بزرگ مقیاس

- (۱) پهنه‌های وسیع‌تری از سطح زمین را نمایش می‌دهند. (۲) جزئیات را بهتر نمایش می‌دهند.
(۳) جزئیات در آن کمتر نمایش داده می‌شود. (۴) پراکندگی عوارض و جزئیات انسانی را مبهم‌تر نمایش می‌دهند.

۲۱ امروزه در احداث جاده‌های بین شهری، حفر تونل‌ها، تأسیس سدها و قبل از هر کار عمرانی دیگر در سطح وسیع از استفاده می‌شود.

- (۱) نقشه‌های کوچک مقیاس (۲) نقشه‌های هواشناسی (۳) تصاویر هوایی (۴) نقشه‌های بزرگ مقیاس

۲۲ در نقشه‌های «کوچک مقیاس»

- (۱) فقط می‌توان پهنه‌های کوچکی از سطح زمین را نمایش داد. (۲) نتیجه‌گیری کلی و جامع‌تری به دست می‌آید.
(۳) جزئیات بهتر نمایش داده می‌شود. (۴) جزئیات معلوم نیست.

۲۳ در روش مشاهده، جغرافیدان یافته‌های خود را به صورت درمی‌آورد و هرچه بیشتر باشد، اطلاعات به دست آمده از طریق

مشاهده‌ی مستقیم، غنی‌تر خواهد بود.

- (۱) پرسش‌نامه - امکانات حرفه‌ای او (۲) نقاشی - دانش و تجربه‌ی او
(۳) پرسش‌نامه - دانش و تجربه‌ی او (۴) نقاشی - امکانات حرفه‌ای او

۲۴ در کدام روش، اطلاعات مورد نیاز تحقیق از طریق ارتباط مستقیم جغرافیدانان با پاسخگو به دست می‌آید و این روش، جزء کدامیک از روش‌های

به دست آوردن اطلاعات توسط جغرافیدانان است؟

- (۱) مشاهده - میدانی (۲) مصاحبه - کتابخانه‌ای (۳) مشاهده - کتابخانه‌ای (۴) مصاحبه - میدانی

۲۵ به چه روشی می‌توان چگونگی روند تغییر پدیده‌های طبیعی و انسانی را در سطح زمین به خوبی نشان داد؟

- (۱) بررسی وضعیت پدیده‌های موجود توسط عکس‌های هوایی
(۲) ثبت تصاویر از ارتفاعات مختلف و بررسی منابع زمینی
(۳) مقایسه‌ی تصاویر ماهواره‌ای که در زمان‌های مختلف تهیه شده
(۴) نقش بستن داده‌های دریافتی از ماهواره‌ها بر روی کاغذ یا صفحه‌ی نمایش رایانه

۲۶ کارآیی عکس‌های هوایی چه زمانی بهتر معلوم می‌شود؟

- (۱) از یک ناحیه به فاصله‌ی زمانی معین، تصاویر متعدد گرفته شود.
(۲) منابع زمینی با استفاده از ثبت تصاویر از ارتفاعات مختلف بررسی شود.
(۳) میدان دید گسترده‌ای برای مطالعه‌ی پدیده‌ها در نظر گرفته شود.
(۴) بازتاب نور هر پدیده در تصاویر و عکس‌ها با رنگ‌های خاص مشخص شوند.

۲۷ دو عامل اصلی در علم جغرافیا کدام‌اند و جغرافیا با چه دیدی موضوعات را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد؟

- (۱) طبیعت و زمین - جزءنگری (۲) انسان و محیط - جزءنگری
(۳) طبیعت و زمین - کل‌نگری (۴) انسان و محیط - ترکیبی

۲۸

جغرافیا با دید ترکیبی یا موضوعات را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد؛ زیرا

آزمایشی سنجش ۹۱ و ۹۰

(۱) جزءنگری - برای کسب اطلاعات در مورد موضوعات جغرافیایی به این دید نیاز دارد.

(۲) کل‌نگری - برای کسب اطلاعات در مورد موضوعات جغرافیایی به این دید نیاز دارد.

(۳) جزءنگری - اجزاء و عوامل محیطی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند.

(۴) کل‌نگری - اجزاء و عوامل محیطی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند.

۲۹

جغرافیدانان برای شناخت وضعیت آب و هوای یک ناحیه و کسب اطلاعات چندین ساله بهتر است از کدام منبع و روش کسب اطلاعات

آزمایشی سنجش ۸۹

جغرافیایی استفاده کنند؟

(۱) پرسش‌نامه - کتابخانه‌ای

(۲) مشاهده - میدانی

(۳) کتاب‌ها و آمارنامه‌ها - کتابخانه‌ای

(۴) نقشه‌های مختلف - میدانی

۳۰

تصویر روبه‌رو را نشان می‌دهد که ابزاری برای است.

(۱) گلباد - سنجش سرعت باد

(۲) بادسنج - سنجش سرعت باد

(۳) گلباد - تعیین جهت و مدت زمان وزش باد

(۴) بادسنج - تعیین جهت و مدت زمان وزش باد

۳۱

جغرافیدانان به ترتیب، برای نمایش بهتر کشورها و شهرها از کدام نوع نقشه‌ها استفاده می‌کنند؟

(۱) کوچک مقیاس - کوچک مقیاس

(۲) بزرگ مقیاس - بزرگ مقیاس

(۳) بزرگ مقیاس - کوچک مقیاس

(۴) کوچک مقیاس - بزرگ مقیاس

۳۲

امروزه با انجام چه کاری و به چه منظوری در زمینه‌ی جغرافیا، میدان دید گسترده‌ای برای مطالعه‌ی پدیده‌ها به‌وجود آمده است؟

(۱) تهیه‌ی عکس‌های هوایی به‌وسیله‌ی هواپیما - بررسی منابع زمینی و ثبت تصاویر از ارتفاعات مختلف

(۲) پرتاب ماهواره‌ها - بررسی منابع زمینی و ثبت تصاویر از ارتفاعات مختلف

(۳) تهیه‌ی عکس‌های هوایی به‌وسیله‌ی هواپیما - گرفتن چند تصویر مختلف از یک ناحیه و مقایسه‌ی عکس‌ها

(۴) پرتاب ماهواره‌ها - گرفتن چند تصویر از یک ناحیه و مقایسه‌ی عکس‌ها

۳۳

جغرافیدان با استفاده از کدام روش می‌تواند یافته‌های خود را به شکل نقاشی و کروکی درآورد و از آن‌ها استفاده کند و این روش جزء کدام دسته

آزمایشی سنجش ۸۹

از روش‌های کسب اطلاعات جغرافیایی است؟

(۱) پرسش‌نامه - میدانی (۲) مشاهده - میدانی (۳) پرسش‌نامه - کتابخانه‌ای (۴) مشاهده - کتابخانه‌ای

۳۴

جغرافیدانان در کدام یک از موارد زیر، از عکس‌های هوایی استفاده می‌کنند؟

(۱) حفر تونل‌ها - جنگل‌کاری‌های مصنوعی (۲) شکل ناهمواری‌ها - جنگل‌کاری‌های مصنوعی

(۳) حفر تونل‌ها - منابع آب‌های سطحی (۴) شکل ناهمواری‌ها - منابع آب‌های سطحی

۳۵

در کدام یک از روش‌های گردآوری اطلاعات جغرافیایی، اطلاعات مورد نیاز تحقیق از طریق ارتباط مستقیم جغرافیدان با پاسخ‌گو به‌دست می‌آید

آزمایشی سنجش ۸۹

و کدام یک از موارد زیر در این باره می‌تواند منبعی قابل اطمینان باشد؟

(۱) پرسش‌نامه - مشاهده‌ی آلودگی هوا یا دریا و بررسی علل آن

(۲) مصاحبه - مشاهده‌ی تخریب جنگل‌ها و مراجعه به این مکان‌ها

(۳) پرسش‌نامه - اطلاعات افراد یک محل در مورد وقوع مخاطرات طبیعی در گذشته

(۴) مصاحبه - اطلاعات افراد کهن‌سال در مورد تغییر سیمای شهر یا روستا

۳۶

در پرسش‌نامه، پرسش‌های مربوط به موضوع تحقیق چگونه مطرح می‌شود و در چه صورت اطلاعات به‌دست آمده از طریق مشاهده‌ی مستقیم

آزمایشی سنجش ۹۲ و ۹۱ و ۸۹

غنی‌تر خواهد بود؟

(۱) مستقیم یا غیرمستقیم - جغرافیدان یافته‌های خود را به شکل نقاشی و کروکی درآورد.

(۲) مستقیم یا غیرمستقیم - هرچه دانش و تجربه‌ی جغرافیدان بیش‌تر باشد.

(۳) فقط به‌طور غیرمستقیم - جغرافیدان یافته‌های خود را به شکل نقاشی و کروکی درآورد.

(۴) فقط به‌طور غیرمستقیم - هرچه دانش و تجربه‌ی جغرافیدان بیش‌تر باشد.

